

biblioteca rao

ÎN APĂRAREA LUI JACOB

WILLIAM LANDAY

Traducere din limba engleză
Bogdan Olteanu

editura rao

Descrierea CIP poate fi consultată pe pagina de internet a
Bibliotecii Naționale a României

Editura RAO

Str. Bărgăului, nr. 9-11, sector 1, București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

WILLIAM LANDAY

Defending Jacob

Copyright © William Landay, 2012

Toate drepturile rezervate

© Editura RAO, 2012

Pentru versiunea în limba română

2014

ISBN 978-606-609-529-7

PRIMA PARTE

„Haideți să fim practici în așteptările pe care le avem de la Dreptul Penal... [Căci] trebuie doar să ne închipuim, printr-o călătorie imaginară în timp, că ne-am întâlni cel mai străvechi strămoș umanoid, Adam, un proto-om, scund, cu o blană deasă, abia ridicat pe două picioare, căutându-și hrana prin savana africană acum vreo trei milioane de ani. Și-acum, să ne înțelegem: chit că i-am da orice legi am dori acestei făpturi mici și istețe, tot nu ar fi înțelept să o luăm în brațe.“

REYNARD THOMPSON,
O teorie generală a violenței omenеști (1921)

1 | În marele juriu

Dl. Logiudice: Spuneți-vă numele, vă rog.

Martor: Andrew Barber.

Dl. Logiudice: Ce lucrați, domnule Barber?

Martor: Am fost procuror districtual adjunct vreme de 22 de ani.

Dl. Logiudice: Ați fost. Ce lucrați acum?

Martor: Cred că se poate spune că sunt șomer.

În aprilie 2008, Neal Logiudice a înaintat în sfârșit citația... dar prea târziu. Prea târziu pentru cazul lui, cu siguranță, dar și prea târziu pentru Logiudice. Reputația sa era deja afectată dincolo de orice puțină de redresare și, odată cu ea, și cariera lui. Un procuror se mai poate descurca o vreme cu o reputație afectată, dar colegii săi vor sta cu ochii pe el ca niște lupi și, în cele din urmă, îl vor sili să renunțe, pentru binele haitei. Am văzut

asta de multe ori: un procuror districtual adjunct este indispensabil azi și mâine e complet uitat.

Am avut dintotdeauna o slăbiciune pentru Neal Logiudice (pronunțat *la-GIU-dis*). A intrat în procuratură cu 12 ani înainte de asta, chiar după terminarea facultății de drept. Avea 29 de ani pe atunci, era scund, cu părul rar și cu un început de burtică. Avea gura plină de dinți; trebuia să și-o închidă cu forța, ca pe o valiză burdușită, ceea ce îl lăsa cu o expresie chinuită și îmbufnată pe chip. Mă țineam de capul lui să nu facă fața asta înaintea juriului – nimănui nu-i place să fie muștrat –, dar el o făcea în mod inconștient. Se ridica și se ducea în fața boxei juraților, clătinând din cap și țuguindu-și buzele ca o învâțătoare de modă veche sau ca un preot, iar asta stârnea în sufletul juraților o dorință aprigă de a vota împotriva lui. În cadrul biroului, Logiudice se pricepea binișor să manipuleze și să lingusească. Era tachinat destul de des. Ceilalți adjuncți se luau întruna de el, dar o încasa de la toți, chiar și de la oameni care lucrau de la distanță cu biroul – polițiști, grefieri, secretare, oameni care nu obișnuiau să își arate atât de fățiș disprețul pentru un procuror. Îl porecliseră Milhouse, după un personaj nătăflet din *The Simpsons*, și îi spuneau în toate felurile, pornind de la numele lui: LoFoolish, LoDoofus, Sid Vicious, Judicious și tot așa. Însă mie Logiudice mi se părea în regulă. Era doar naiv. Cu cele mai bune intenții, făcea praf viețile oamenilor și nu-și bătea prea mult capul cu asta. În fond, el nu se lua decât de băieții răi. Aceasta este greșeala procurorului – *Sunt băieți răi pentru că îi anchetez eu* – și Logiudice nu a fost primul care a căzut în capcana ei, așa că am trecut cu vederea convingerea sa, că numai el are dreptate. Ba chiar îmi era simpatic. Îl sprijineam tocmai pentru ciudățeniile sale, pentru numele imposibil de pronunțat, pentru dinții lui strâmbi – pe care ceilalți colegi i-ar fi îndreptat cu aparate dentare scumpe, plătite de Mami și de

Tati –, chiar și pentru ambiția lui evidentă. Vedeam ceva la tipul ăsta. Un soi de vigoare în felul în care îndura atâta respingere, în felul în care înghițea toate mizeriile fără să zică nimic. Era clar un puști de oameni muncitori, hotărât să obțină pentru sine ceea ce atâția oameni primeau de-a gata. În acest fel, și *doar* în acest fel, presupun, era exact ca mine.

Acum, la 12 ani după ce intrase în procuratură, în pofida tuturor bizareriilor sale, reușise sau era pe cale s-o facă. Neal Logiudice prim-adjunct, numărul doi în biroul procuraturii din Middlesex, mâna dreaptă a procurorului districtual și principalul avocat pledant. A preluat funcția de la mine – acest puști care-mi zisese odinioară: „Andy, vreau să ajung *exact* ca tine“. Ar fi trebuit să mă aștept la asta.

În acea dimineață, în sala marelui juriu, lumea era posomorâtă și deznădăjduită. Treizeci și ceva de bărbați și femei care nu fuseseră destul de destoinici încât să scape de această obligație stăteau înghesuiți în acele scaune școlarești. Înțelegeau destul de bine cam ce trebuie să facă. Marile jurii sunt convocate pentru câteva luni și se prind foarte repede care-i treaba: acuzi, arăți cu degetul, spui cine-i vinovatul.

O ședință a marelui juriu nu este un proces. În sală nu se află nici judecătorul, nici avocatul apărării. Procurorul este șeful. Este o investigație și, teoretic, o limitare a puterii procurorului, de vreme ce marele juriu decide dacă acesta are suficiente dovezi ca să aducă un suspect în fața instanței. Dacă sunt suficiente probe, marele juriu îi acordă procurorului o punere sub acuzare, ceea ce reprezintă biletul său spre Curtea Superioară. Dacă nu, resping cazul și acesta se încheie înainte să fi început măcar. În practică, respingerile sunt foarte rare. Majoritatea marilor jurii oferă inculparea. De ce nu? Ei oricum ascultă doar una dintre părți.

În acest caz însă, presupun că jurații și-au dat seama că Logiudice nu avea un caz. Nu azi. Adevărul nici nu avea să fie aflat, nu cu niște dovezi atât de răsuflăte și de compromise, nu după tot ce se întâmplase. Trecuse deja peste un an – peste 12 luni – de când cadavrul unui băiat de 14 ani fusese găsit în pădure cu trei plăgi înjunghiate dispuse în linie pe piept, de parcă ar fi fost împuns cu un trident. Dar nu era vorba nici măcar de timpul trecut. Era vorba de toate celelalte. Era prea târziu și marele juriu o știa.

O știam și eu.

Numai Logiudice era de neclintit. Își țuguia buzele în acel fel ciudat, specific lui. Își revedea notițele din carnețelul galben, își calcula următoarea întrebare. Făcea tot ceea ce-l învățasem. Vocea din capul său era vocea mea: „Nu contează cât de slab este cazul. Ține-te de el. Fă lucrurile așa cum se fac de peste cinci sute de ani, folosește aceeași tactică josnică aplicată la interogatoriul contradictoriu – ademenește, prinde, strivește“.

El zise:

– Vă amintiți când ați auzit prima oară de uciderea băiatului Rifkin?

– Da.

– Descrieți-mi.

– Am primit un telefon, cred, mai întâi de la CPAC – adică poliția statală. Apoi au urmat imediat alte două telefoane, unul de la poliția din Newton, celălalt de la procurorul-șef de atunci. Poate că am încurcat ordinea, dar ideea e că telefonul a început să sune întruna.

– Când se întâmpla asta?

– Joi, 12 aprilie 2007, în jurul orei 9 dimineața, imediat după descoperirea cadavrului.

– De ce ați fost sunat?

– Eu eram adjunctul-șef. Eram anunțat de fiecare dată când avea loc o crimă în district. Aceasta era procedura standard.

– Dar nu păstrați chiar toate cazurile, nu? Nu conduceați investigația și procesul în fiecare omucidere care vă era adusă la cunoștință, nu-i așa?

– Nu, sigur că nu. Nu aveam atâta timp la dispoziție. Păstram foarte puține omucideri. Majoritatea erau încredințate celorlalți procurori adjuncți.

– Însă pe acesta l-ați păstrat.

– Da.

– Ați hotărât imediat că vă veți ocupa personal de caz sau v-ați hotărât mai târziu?

– Am hotărât aproape imediat.

– De ce? De ce vă doreați acest caz în special?

– Aveam o înțelegere cu procurorul districtual, Lynn Cavanaugh. De anumite cazuri mă ocupam personal.

– Ce fel de cazuri?

– Cele urgente.

– De ce dumneavoastră?

– Eu eram cel mai vechi avocat pledant din birou. Ea voia să se asigure că toate cazurile importante sunt pregătite așa cum se cuvine.

– Cine hotăra dacă un caz era urgent?

– Eu, în primă instanță. Consultându-mă cu procurorul districtual, desigur, dar la început lucrurile se mișcă foarte repede. Nu prea e timp de-o întâlnire.

– Deci *dumneavoastră* ați hotărât că uciderea lui Rifkin era un caz urgent?

– Bineînțeles.

– De ce?

– Deoarece era vorba despre uciderea unui copil. Cred că ne și așteptam să se facă vâlvă în jurul cazului, să intre în

atenția presei. Era genul acela de caz. Se întâmplase într-un oraș bogat, iar victima făcea parte dintr-o familie bogată. Mai avusesem câteva cazuri de acest gen. La început, nici nu am știut despre ce este vorba mai exact. Părea o crimă comisă de un alt elev, așa cum se întâmplase la Columbine. Practic, nici nu știam ce naiba era, dar părea un caz mare, promițător. Dacă avea să se dovedească un caz mai banal, l-aș fi putut trece altcuiva mai târziu, dar în acele prime ceasuri trebuia să mă asigur că se face totul ca la carte.

– L-ați informat pe procurorul districtual că vă aflați într-un conflict de interese?

– Nu.

– De ce nu?

– Pentru că nu era vorba de niciun conflict de interese.

– Dar nu era fiul dumneavoastră, Jacob, coleg de clasă cu băiatul omorât?

– Ba da, dar eu nu o cunoșteam pe victimă. Nici Jacob nu o cunoștea, din câte știam eu. Nu mai auzisem niciodată numele băiatului ucis.

– Nu îl știți pe puști. În regulă. Dar știți că el și fiul dumneavoastră erau în același an, la aceeași școală generală, din același oraș?

– Da.

– Și tot nu v-ați gândit că ar putea interveni un conflict de interese? Nu v-ați gândit că obiectivitatea dumneavoastră ar putea fi pusă la îndoială?

– Nu. Sigur că nu.

– Nici măcar acum, în retrospectivă? Insistați... Chiar și în retrospectivă, *tot* nu sunteți de părere că împrejurările ar putea da măcar *impresia* unui conflict de interese?

– Nu, nu era nimic inadecvat în această privință. Nu era nici măcar ceva neobișnuit. Faptul că locuiam în orașul în care

se petrecuse crima? Era un lucru *bun*. În districtele mai mici, procurorul locuiește adeseori în comunitatea în care se produce o infracțiune, îi cunoaște pe oamenii afectați de aceasta. Și ce dacă? Adică e *și mai* hotărât să prindă ucigașul! Țsta nu-i un conflict de interese. Uitați ce este: se poate vorbi despre conflictul pe care-l am cu toți criminalii. Asta-i meseria mea. Era vorba despre o crimă oribilă, pur și simplu oribilă; era treaba mea să fac ceva în această privință. Și eram hotărât să-mi fac meseria.

– În regulă.

Logiudice își coborî privirea în carnețel. Nu avea niciun rost să atace martorul atât de devreme. Se va întoarce la această chestiune mai târziu, fără îndoială, când va fi mai obosit. Pentru moment, era mai bine să nu lase lucrurile să se înfierbânte.

– Înțelegeți care sunt drepturile pe care vi le conferă Al Cincilea Amendament?

– Desigur.

– Și ați renunțat la aceste drepturi?

– Așa se pare. Sunt aici. Vorbesc.

În rândul marelui juriu se auziră chicote.

Logiudice își lăsă jos carnețelul, părând să renunțe momentan la planul său de luptă.

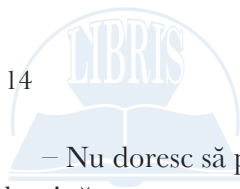
– Domnule Barber... Andy, aș putea să te întreb ceva? De ce nu ai invocat aceste drepturi? De ce nu ai păstrat tăcerea?

Următoarea propoziție rămase nerostită: *Eu așa aș face*.

M-am gândit un moment că aplica o nouă tactică, că juca teatru un pic. Dar Logiudice chiar părea sincer. Era îngrijorat că puneam ceva la cale.

Nu voia să fie păcălit, să fie făcut de râs.

Am răspuns:

– Nu doresc să păstrez tăcerea. Vreau ca adevărul să iasă la lumină.

– Indiferent care ar fi acesta?

– Am încredere în sistem, la fel ca tine și ca toți cei de față.

Ei, asta nu era tocmai adevărat. Nu am încredere în sistemul juridic, cel puțin nu în capacitatea sa de aflare a adevărului. Niciun avocat nu are încredere. Am văzut cu toții prea multe erori, prea multe rezultate proaste. Un verdict al juriului este doar o presupunere – o presupunere bine intenționată, în general, dar nu ai cum să determini adevărul printr-un vot. Și totuși, chiar și așa, cred în puterea ritualului. Cred în simbolismul religios, în robele negre, în tribunalele cu coloane din marmură ce amintesc de templele grecești. Desfășurarea unui proces aduce cu ținerea unei slujbe. Ne rugăm împreună să facem ceea ce trebuie și să fim ocrotiți de primejdii, iar asta merită făcut chiar dacă rugăciunile ne sunt ascultate sau nu.

Desigur, Logiudice nu credea în prostiile astea solemne. El trăia în lumea avocatului – alb sau negru, vinovat sau nevinovat – și era hotărât să mă țină și pe mine acolo.

– Deci ai încredere în sistem! pufni el. În regulă atunci, Andy, să ne întoarcem la el. Să lăsăm sistemul să-și facă treaba.

Aruncă juriului o privire șmecherească, de cunoscător.

Bravo, Neal. Nu lăsa martorul să se pună prea bine cu juriul – pune-te *tu* bine cu el. Pune-te bine cu el, cocoloșește-l și lasă martorul pe dinafară. Am surâs. M-aș fi ridicat în picioare și l-aș fi aplaudat dacă aș fi avut voie, deoarece făcea exact ce-l învățasem eu. De ce să nu mi se îngăduie și mie un moment de mândrie părintească? Se pare că nu am fost chiar atât de rău, la urma urmei – l-am transformat pe Neal Logiudice într-un avocat cât de cât decent.

– Păi, atunci continuă, am rostit eu, încercând să îmi apropiu juriul. Nu te mai prosti și treci la subiect, Neal.

El se uită la mine, apoi își luă carnetelul și îl răsfoi, căutând locul în care rămăsese. Aproape că puteam citi gândul ce-i încrețea fruntea: *ademeneste, prinde, strivește*.

– Bine, spuse el, hai să vorbim despre ce s-a întâmplat după crimă.

2 | Mulțimea noastră

Aprilie 2007: cu douăsprezece luni în urmă.

Când familia Rifkin și-a deschis casa pentru shiva, perioada evreiască de doliu, părea că venise acolo tot orașul. Familia nu avea să poată jeli în intimitate. Uciderea băiatului era un eveniment public; și jelirea avea să fie tot publică. Casa era atât de aglomerată, încât atunci când murmurul conversației creștea în intensitate, adunarea părea să aducă mai mult a petrecere, până când mulțimea își cobora vocea simultan, de parcă ar fi fost rotit un buton de volum nevăzut.

Mi-am croit drum prin această mulțime, cerându-mi scuze în mod repetat, întorcându-mă în stânga și-n dreapta ca să mă strecur.

Oamenii se holbau cu expresii curioase. Cineva a zis: „El e, Andy Barber“, dar nu m-am oprit. Trecuseră patru zile de la comiterea crimei și toată lumea știa că mă ocup de caz. Voiau să mă descoasă, firește, despre suspjecți, indicii și toate cele, dar nu îndrăzneau. Pentru moment, detaliile anchetei nu contau; tot ce conta era faptul dureros că murise un puști nevinovat.

Ucis! Știrea îi lovise în plin. În Newton nu exista cine știe ce activitate infracțională. Tot ce știau localnicii despre violență venea de la știri și din emisiuni de televiziune. Credeau că infracțiunile violente se petreceau doar în orașele mari, în rândurile unei clase inferioare de mocofani urbani. Bineînțeles, se înșelau în această privință, dar nu erau proști și nu ar fi fost atât de șocați de uciderea unui adult. Sacrilegiul reprezentat de cazul Rifkin consta în faptul că victima era unul dintre copiii din orașel. Era un afront adus imaginii pe care și-o construise comunitatea din Newton. O vreme, în centrul orașului fusese pus un semn ce descria localitatea drept „O comunitate de familii și o familie de comunități“ și auzcai adeseori spunându-se că Newton era „un loc bun în care să îți crești copiii“. Și chiar așa era. Era plin de centre de pregătire și de meditarii particulari, de săli de karate și de ligi de fotbal. Părinții tineri îndeosebi țineau la această imagine a Newtonului ca un paradis al copiilor. Mulți dintre ei plecaseră din metropolele sofisticate ca să se mute aici. Acceptaseră cheltuielile imense, monotonia inefficientă și dezamăgirea conferită de un mod de viață convențional. Pentru acești locuitori ambivalenți, ideea de a se stabili în suburbii avea sens doar pentru că acestea erau „un loc bun în care să îți crești copiii“. Mizaseră totul pe această carte.

Mergând din cameră în cameră, treceam pe lângă toate grupurile posibile. Puștii, prietenii băiatului omorât, se înghe-suiseră într-un mic birou din capătul casei. Vorbeau în șoaptă și se uitau lung la mine. O fată avea machiajul întins pe toată fața din cauza lacrimilor. Fiul meu, Jacob, stătea pe un scăunel, deșirat și lăbărțat, departe de ceilalți. Se uita la telefonul său mobil, neinteresat de conversațiile din jurul lui.

Familia îndurerată se afla în camera următoare, cu tot cu bunici și verișori.

Iar în bucătărie erau părinții puștilor care fuseseră colegi de școală cu Ben Rifkin. Aceasta era mulțimea noastră. Ne știam din prima zi de grădiniță a copiilor noștri, din urmă cu opt ani. Ne întâlnisem de-o mie de ori, fie când ne lăsam copiii la ore, fie când îi luam, la jocuri de fotbal ce nu se mai terminau, la strângerile de fonduri organizate de școală și cu ocazia unei memorabile reprezentații a piesei *Doisprezece oameni furioși*. Și totuși, în afara unor prietenii închegate, nu ne cunoșteam prea bine. Firește, exista între noi o anumită camaraderie, dar nu o legătură adevărată. Majoritatea acestor cunoștințe aveau să înceteze odată cu absolvirea liceului. Însă, în acele prime zile de după uciderea lui Ben Rifkin, am avut iluzia apropierii. Era ca și cum ne-am fi văzut pentru prima oară cu adevărat.

În vasta bucătărie a familiei Rifkin – plită Wolf, frigider Sub-Zero, blaturi din granit, dulapuri albe, în stil englezesc – părinții se strânseseră în grupulețe de câte trei-patru și-și împărtășeau stările de insomnie, de tristețe și spaima de nezdrunцинat prin care treceau. Pomeneau întruna de Columbine și de 11 septembrie, precum și de felul în care moartea lui Ben îi făcuse să nu-și mai lase din mână propriii copii. Emoțiile extravagante ale acelei seri erau intensificate de lumina caldă aruncată de aplicile portocalii din bucătărie. Când am intrat în încăpere, părinții își împărtășeau secrete în acea lumină ca de foc.

Pe când intram, una dintre mame, Toby Lanzman, aranja aperitivele pe un platou aflat pe un blat. Avea atârnat pe umăr un prosop de vase. Tendoanele de la antebrațe îi ieșeau în relief în timp ce trebăluia. Toby era prietena cea mai bună a soției mele, Laurie, una dintre puținele cunoștințe mai apropiate pe care ni le făcusem aici. Mă văzu uitându-mă după soția mea și îmi făcu semn spre cealaltă parte a încăperii.

– Le cocolește pe celelalte mame, rosti Toby.

– Văd.

– Păi, cred că tuturor ne-ar prinde bine un pic de cocoloșeală acum.

Am mormăit ceva, i-am aruncat o privire nedumerită și am trecut mai departe. Toby era incitantă. Singura mea apărare împotriva ei era o retragere tactică.

Laurie stătea cu un mic grup de mame. Părul ei, care fusese mereu des și părea ciufulit, era dat pe spate și prins într-un coc, cu ajutorul unei agrafe de păr în formă de carapace de țestoasă. Tocmai o mângâia pe braț pe una dintre prietene, alinând-o. Prietena se aplecase spre Laurie în mod vizibil, ca o pisică alintată.

Când am ajuns lângă ea, Laurie m-a cuprins de mijloc.

– Bună, iubitule.

– E timpul să plecăm.

– Andy, zici asta din clipa în care am ajuns aici.

– Nu-i adevărat. M-am gândit la asta, dar n-am spus-o.

– Oricum, ți se citește pe față. Oftă, apoi adăugă: Știam eu că ar fi trebuit să venim fiecare cu mașina lui.

Mă măsură din priviri timp de câteva clipe. Nu voia să plece, dar înțelegea că nu mă simt în largul meu fiind în centrul atenției, că și-așa nu eram prea vorbăreț din fire – sporovăiala din încăperile aglomerate mă obosise dintotdeauna – și toate aceste lucruri atârnav în balanță. O familie trebuia gestionată ca orice altă organizație.

– Pleacă tu, hotărî ea. O s-o rog eu pe Toby să mă lase și pe mine acasă.

– Da?

– Da. De ce nu? Ia-l și pe Jacob cu tine.

– Ești sigură? M-am aplecat spre ea – Laurie este cu un cap și jumătate mai scundă decât mine – și i-am șoptit la ureche: Pentru că aș rămâne cu cea mai mare *plăcere*.

Ea râse.

– Pleacă până nu mă răzgândesc.

Femeile de la înmormântare se holbau la noi.

– Du-te! Haina ta este în dormitorul de la etaj.

M-am dus la etaj și am dat de un hol lung. Zgomotul era atenuat aici, ceea ce mi se părea o ușurare. Încă auzeam ecoul mulțimii în urechi. Am început să caut hainele. Într-un dormitor, care părea să fie al surioarei băiatului omorât, un morman de haine se afla pe pat, dar a mea nu era printre ele.

Ușa de la camera de lângă era închisă. Am ciocănit, am deschis-o și mi-am vârât capul înăuntru.

Camera era cufundată în întuneric. Singura lumină venea dinspre o veioză din bronz aflată în colțul opus. Tatăl băiatului omorât stătea într-un fotoliu de lângă veioză. Dan Rifkin era scund, îngrijit și delicat. Ca întotdeauna, avea părul dat cu gel. Purta un costum închis la culoare, foarte scump. La rever avea o ruptură de vreo cinci centimetri, care simboliza inima lui frântă – păcat de costumul lui scump, părerea mea. În lumina difuză, ochii săi erau adânciți în orbite, încadrați de cearcăne vineții ce aminteau de chipul unui raton.

– Bună, Andy, rosti el.

– Scuză-mă! Îmi căutam haina. Nu am vrut să te deranjez.

– Nu-i nimic, vino încoace.

– Nu. Nu vreau să-ți stau pe cap.

– Te rog, stai puțin cu mine. Vreau să te întreb ceva.

Am simțit cum mi se-așază o povară pe suflet. Am mai văzut agonia prin care trec cei apropiați de victimele din cazurile de crimă. Meseria mi-o cere. Părinții copiilor uciși suferă cel mai mult și cred că taților le este și mai greu decât mamelor, pentru că ei sunt învățați să fie stoici, să „se poarte ca un bărbat”. Studiile au demonstrat că tații copiilor uciși mor adeseori la câțiva ani de la săvârșirea crimei, de obicei din cauza

problemelor cardiace. Pur și simplu mor de mâhnire. La un moment dat, un procuror își dă seama că nu poate supraviețui nici el unei asemenea tragedii, așa că nu îi poate urma pe tați până la capăt. Se concentrează asupra aspectelor tehnice ale meseriei sale. Se gândește la ea ca la o îndeletnicire oarecare. Secretul este să ții suferința la distanță.

Însă Dan Rifkin insista. Mi-a făcut semn cu brațul ca un agent care dirijează circulația și, văzând că nu mai am de ales, am închis ușa și m-am așezat pe scaunul de lângă el.

– Ceva de băut?

Ridică un clondir de whisky arămiu.

– Nu.

– Noutăți, Andy?

– Nu. Mă tem că nu.

A dat din cap, uitându-se spre colțul camerei, dezamăgit.

– Mereu mi-a plăcut camera asta. Aici vin să meditez. Când se întâmplă astfel de lucruri, îți petreci mult timp căzut pe gânduri. Zâmbi stins: Nu-ți face griji, sunt în regulă.

– Sunt sigur că așa este.

– Chestia peste care nu pot trece însă este următoarea: de ce-a făcut-o criminalul!

– Dan, chiar nu ar trebui să...

– Nu, ascultă-mă până la capăt. Adică... nu... nu trebuie să fiu ținut de mână. Sunt o persoană rațională, atâta tot. Îmi pun și eu întrebări. Nu în privința detaliilor. Când am vorbit cu tine, ne-am referit mereu la detalii: la probe, la procedurile judecătorești. Însă eu sunt o persoană rațională, da? Sunt o persoană rațională și îmi pun niște întrebări. Alte întrebări.

M-am afundat în scaun, relaxându-mi umerii, consimțind.

– În regulă. Uite cum stă treaba: Ben era un copil *bun*. Asta-i prima chestie. Sigur că niciun puști nu merită asta, oricum. Știi asta. Dar Ben chiar era un băiat bun. Era atât de bun... Și

era doar un puști. Avea 14 ani, pentru numele lui Dumnezeu! Nu făcuse niciodată probleme. Niciodată. Niciodată, niciodată, niciodată! Și atunci de ce? Care a fost motivul? Nu mă refer la mânie, lăcomie, gelozie, genul acesta de motiv, căci *nu poate* fi vorba de un motiv banal în acest caz, nu se poate, pur și simplu nu are sens. Cine ar putea simți o asemenea *mânie* împotriva lui Ben sau a oricărui alt copil? Pur și simplu nu are sens! Pur și simplu nu are sens!

Rifkin își puse degetele pe frunte și începu să și-o maseze încet.

– Vreau să spun: ce îi *deosebește* pe acești oameni? Fiindcă am simțit și eu acele lucruri, firește, acele *motive* – mânie, lăcomie, gelozie –, le-ai simțit și tu, toată lumea le simte. Dar noi n-am omorât pe nimeni. Pricepi? Noi *nu am putea* omorî niciodată pe cineva. Însă unii oameni o fac, unii oameni *pot*. De ce?

– Nu știu.

– Tu trebuie să înțelegi mai bine aceste lucruri.

– Nu. Chiar nu le înțeleg.

– Dar tu vorbești cu ei, îi cunoști. Ce spun criminalii?

– Majoritatea nu vorbesc prea mult.

– Și nu-i întrebi? Nu de ce au făcut-o, ci altceva: ce anume îi face capabili să ucidă.

– Nu.

– De ce nu?

– Fiindcă nu mi-ar răspunde. Avocații lor nu i-ar lăsa să-mi răspundă.

– Avocații!

Dădu din mână a lehamite.

– Oricum, majoritatea nici nu ar ști ce să răspundă. Acești criminali filozofi – Chianti, fasole verde și-așa mai departe – sunt o născocire. Nu există decât prin filme. Și, oricum, tipii ăștia spun numai minciuni sfruntate. Dacă ar fi să răspundă,

probabil că ar da vina pe o copilărie grea sau ceva de genul acesta. S-ar victimiza. Așa se întâmplă de obicei.

Dan dădu din cap, îndemnându-mă să continui.

– Dan, nu te poți chinui căutând motive. Nu există niciunul. Nu-i nimic logic în asta. Cel puțin, nu în partea despre care vorbești tu.

Rifkin se afundă în fotoliu, concentrându-se, de parcă ar fi vrut să se gândească mai îndeaproape la această chestiune. Ochi îi luceau de lacrimi, dar își păstră un ton calm și controlat.

– Te mai întreabă și alți părinți lucruri de-astea?

– Mă întreabă tot soiul de lucruri.

– Îi întâlnești și după ce se finalizează cazul? Pe părinți, vreau să zic.

– Uneori.

– Vreau să spun, peste ani.

– Uneori.

– Și... cum arată? Sunt în regulă?

– Unii par în regulă.

– Dar unii nu sunt.

– Unii nu sunt.

– Și cei care trec peste asta ce fac? Care-s cele mai importante lucruri? Trebuie să existe un tipar. Care-i strategia, care sunt cele mai bune practici? Cum au reușit?

– Apelează la ajutor de specialitate. Se bazează pe familiile lor, pe oamenii din jur. Există grupuri pentru cei care rămân în urmă; se duc la întrunirile acestora. Vă putem face legătura cu ele. Ar trebui să vorbești cu avocata victimei. Ea vă va înscrie într-un grup de sprijin. Ajută foarte mult. Ideea este că nu poți face totul singur. Trebuie să-ți amintești că mai sunt și alți oameni care au trecut prin asta, care știu prin ce treci tu.

– Și ceilalți, părinții care nu trec peste asta... cu ei ce se întâmplă? Cu cei care nu își mai revin niciodată?

– Nu vei fi unul dintre ei.

– Și dacă sunt? Ce se va întâmpla cu mine, cu noi?

– Nu o să lăsăm să se întâmple una ca asta. Nici măcar nu o să ne gândim la această variantă.

– Dar se întâmplă. Se întâmplă, nu? Sunt sigur.

– Nu ție. Ben nu ar vrea să ți se întâmple ție așa ceva.

Tăcere.

– Îl știi pe fiul tău, rosti Rifkin. Pe Jacob.

– Da.

– L-am văzut pe la școală. Pare un puști de treabă. Un băiat mare și frumos. Cred că ești mândru.

– Sunt.

– Cred că seamănă cu tine.

– Da, mi s-a mai zis.

El trase adânc aer în piept.

– Știi, fac ce fac și mă gândesc la puștii din clasa lui Ben. Mă simt atașat de ei. Vreau să reușească în viață, pricepi? I-am urmărit crescând, mă simt apropiat de ei. Este ceva neobișnuit? Să fie din cauza faptului că așa mă simt mai aproape de Ben? De aceea mă agăț de acești copii? Pentru că așa pare, nu? Pare ciudat.

– Dan, nu-ți mai face griji în privința aparențelor. Lumea crede oricum ce vrea. Dă-o naibii! Nu trebuie să-ți faci griji.

El își masa fruntea în continuare. Agonia sa nu ar fi fost mai evidentă nici dacă ar fi sângerat pe podea. Voiam să îl ajut. Dar, în același timp, voiam să plec de-acolo.

– M-ar ajuta dacă *aș ști*, dacă s-ar rezolva cazul. Mă va ajuta când veți rezolva cazul. Deoarece nesiguranța... mă secătuiește. Mă va ajuta când se va rezolva cazul, nu? În alte situații pe care le-ai văzut, asta îi ajută pe părinți, nu?

– Da, așa cred.

– Nu vreau să te preseze. Nu vreau să pară că fac asta. Doar că simt că mă va ajuta când cazul va fi rezolvat și voi ști că tipul ăsta e... când va fi *închis*. Știu că o să te ocupi tu de asta. Am încredere în tine, bineînțeles. *Bineînțeles*. Nu mă îndoiesc de tine, Andy. Spun doar că mă va ajuta. Pe mine, pe nevastă-mea, pe toată lumea. Cred că de asta avem nevoie. Să știm că am lăsat totul în urmă. Asta așteptăm de la tine.

În noaptea aceea, stăteam în pat cu Laurie și citeam.

– Rămân la părerea mea că-i o greșală să se redeschidă școala atât de curând.

– Laurie, am mai discutat despre asta.

În glas mi se strecurase o notă de plictiseală. *Been there, done that*.

– Jacob va fi în siguranță. O să-l ducem la ore chiar noi, o să-l conducem până la ușa școlii. O să fie polițiști peste tot. O să fie mai în siguranță la școală decât în oricare altă parte.

– Mai în siguranță... N-ai de unde să știi! Cum ai putea ști? Nu știe nimeni cine-i tipul ăsta sau ce-are de gând să facă mai departe.

– Trebuie să se redeschidă școala la un moment dat. Viața merge mai departe.

– Te înșeli, Andy.

– Cât ai fi vrut să aștepte?

– Până este prins făptașul.

– Asta ar putea să dureze o vreme.

– Și? Ce s-ar putea întâmpla, în cel mai rău caz? Copiii ar pierde câteva zile de școală. Ei, și ce? Măcar ar fi în siguranță.

– Nu poți să le garantezi siguranță deplină. E o lume mare și primejdioasă.

– Fie, atunci mai în siguranță.

Mi-am lăsat cartea pe abdomen și aceasta formă un mic cort.

– Laurie, dacă ții școala închisă, le trimiți copiilor cel mai nepotrivit mesaj. Școala nu ar trebui să fie un loc periculos. Nu este un loc de care ar trebui să se teamă. Este a doua lor casă. Acolo își petrec cea mai mare parte din zi. Ei *vor* să fie acolo. Ei vor să fie cu prietenii lor, nu închiși în casă, ascunzându-se sub pat ca să nu-i prindă bau-bau.

– Bau-bau l-a prins deja pe unul dintre ei. Ceea ce înseamnă că nu-i chiar bau-bau.

– Bine, dar înțelegi ce vreau să spun.

– Ah, înțeleg ce vrei să spui, Andy. Doar ți-am zis că te înșeli. Prioritatea numărul unu este să-i ținem în siguranță pe copii. După aceea, se pot duce să fie cu prietenii lor sau mai știu eu ce. Până când făptașul nu va fi prins, nu-mi poți promite că ei vor fi în siguranță.

– Ai nevoie de o garanție?

– Da.

– O să-l prindem pe făptaș, i-am zis eu. Îți garantez.

– Când?

– În curând.

– Știi tu asta?

– Mă aștept să fie așa. Întotdeauna îi prindem.

– Nu întotdeauna. Îți amintești de tipul care și-a omorât soția și a înfășurat-o într-o pătură în spatele mașinii?

– L-am *prins* pe tipul ăla! Doar că n-am putut... fie, *aproape* întotdeauna. Îi prindem aproape întotdeauna. Pe tipul ăsta o să-l prindem, îți promit.

– Și dacă te înșeli?

– Dacă mă înșel, sunt sigur că o să-mi amintești tu cu fiecare ocazie.

– Nu, ceea ce vreau să zic e: dacă te înșeli și o să aibă de suferit vreun biet copil?

– N-o să se întâmple așa ceva, Laurie.

Se încruntă, dându-se bătută.

– Nu se poate înțelege omul cu tine! E ca și cum ai da cu capul de zid în mod repetat.

– Nu-i ca și cum ne-am certa. Discutăm și noi...

– Ești avocat, tu nu-ți dai seama de diferență. *Eu* mă cert.

– Ce-ai vrea să spun, Laurie?

– Nu vreau să spui nimic. Vreau să ascuți. Să știi că a fi sigur de sine nu-i același lucru cu a avea dreptate. Gândește-te. S-ar putea să-l punem în pericol pe fiul nostru.

Mă împunse cu degetul în tâmplă, mai în glumă, mai în serios.

– Gândește-te.

Se întoarse, își puse cartea peste un teanc de volume de pe noptieră și se întinse în pat, ghemuită cu spatele la mine, un copil prins într-un trup de adult.

– Hai, vino-ncoace, i-am zis eu.

Săltându-și de câteva ori trupul, se trase înapoi până ce ajunsese să-și lipească spatele de mine. Până când simți căldura, vigoarea sau ce-o mai fi așteptat ea de la mine în acel moment. Am mângâiat-o pe braț.

– O să fie totul bine.

Ea mormăi.

Am continuat:

– Să înțeleg că nici nu poate fi vorba de sex de împăcare?

– Parcă nu ne certam.

– Eu nu, dar tu așa ai zis. Și vreau să știi că nu-i nimic, te iert.

– Ha, ha... Poate dacă îmi spui că-ți pare rău.

– Îmi pare rău.

– Nu ești prea convingător.

– Îmi pare foarte, foarte rău. Sincer.

– Acum spune că te înșeli.

– Că mă înșel?

– Spune că te înșeli. Vrei să facem sex sau nu?

– Hmm... Hai să văd dacă am înțeles: tot ce trebuie să fac este să spun că mă înșel și o femeie frumoasă va face dragoste cu mine, pasional.

– Nu am zis pasional. Doar obișnuit.

– Bine, deci: să spun că mă înșel și o femeie frumoasă va face dragoste cu mine, fără pic de pasiune, dar cu o tehnică bunicică. Așa stau lucrurile?

– O tehnică bunicică?

– O tehnică uluitoare.

– Da, domnule avocat, așa stau lucrurile.

Mi-am lăsat jos cartea, o biografie a lui Truman scrisă de McCullough, peste un teanc alunecos de reviste de pe noptiera mea, și am stins lumina.

– Las-o baltă. Nu mă înșel.

– Nu contează. Ai zis deja că sunt frumoasă. Tot eu am câștigat.